

بررسی عوامل مؤثر بر نوسانات قیمت در بازار طلای ایران طی پنج ماهه پایانی ۱۳۸۴ و فروردین ۱۳۸۵

امیر خلیلی خواه*

معصومه زیرک**

از آنجا که طلا پشتوانه پول ملی است بدون شک یکی از مطمئن ترین سرمایه گذاریها برای تمام سطوح درآمدی در هر کشور (به ویژه در ایران) سرمایه گذاری در بازار طلا و سکه است، چرا که این نوع سرمایه گذاری در مقایسه با سایر سرمایه گذاریها دارای کمترین ریسک و با بازدهی منطقی و مورد قبول افراد جامعه می باشد. تحولات ایجاد شده در این بازار در ماههای پایانی سال ۸۴ و نخستین روزهای سال ۸۵ که ناشی از عوامل خارجی و داخلی بود سبب شد تا این بازار با نوساناتی مواجه شود که این امر در مقاله حاضر مورد بررسی و تحلیل قرار می گیرد.

واژه های کلیدی: نوسانات قیمت طلا، عوامل داخلی و خارجی مؤثر بر قیمت طلا.

۱. مقدمه

در روزهای پایانی فروردین ۱۳۸۵ نرخ رشد ۱۸ درصدی^۱ قیمت سکه طی یک روز، موجب تعجب تمامی کارشناسان اقتصادی و عموم جامعه شد. به طوری که این افزایش، بازدهی مورد انتظار یک یا دو سال یک سرمایه گذاری در کشور است. عواملی چون رشد نقدینگی شدید، رکود حاکم بر سایر بازارها نظیر بورس، مسکن و موبایل، اتخاذ سیاست تعدیل و کاهش نرخ سود بانکی و مانند آن موجب هدایت ۸۰۰ هزار میلیارد ریال نقدینگی سرگردان موجود در کشور در کمترین زمان ممکن به سمت بازار طلا شد. البته شایان ذکر است نوسانهای ایجاد شده در این بازار نیز خود به دلایلی به جذب نقدینگی بیشتر به این بازار منتهی شده است که در این مقاله به آن عوامل پرداخته می شود و هر یک از عوامل تأثیرگذار با میزان درجه تأثیرگذاری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و در نهایت مطالب جمع بندی و نتیجه گیری خواهد شد.

* معاون اقتصادی سازمان امور اقتصادی و دارایی استان همدان

** کارشناس اقتصادی سازمان امور اقتصادی و دارایی استان همدان

۱. این نرخ مربوط به ۲۹ فروردین ۱۳۸۵ نسبت به روز قبل است که تا به حال این افزایش در بازار طلای کشور بی سابقه بوده است.

۲. عوامل مؤثر بر افزایش قیمت سکه و طلا

به طور کلی عوامل مؤثر بر افزایش قیمت سکه و طلا در کشور به دو دسته عوامل خارجی و داخلی تقسیم می‌شود.

۲-۱. عوامل خارجی

الف- افزایش قیمت جهانی طلا

از عوامل مهم و تأثیرگذار در افزایش قیمت جهانی طلا می‌توان به تأثیر افزایش قیمت در اثر افزایش تقاضا برای فلزات به ویژه در کشورهای آسیایی نظیر چین و هند، افزایش روزافزون قیمت نفت، تهدیدات آمریکا و کاهش نرخ برابری دلار در برابر ارزهای مهم نام برد که تأثیر به‌سزایی بر قیمت طلا در بازار داشته است.

ب- افزایش قیمت و تقاضای فلزات در کشورهای آسیایی

در روزهای پایانی فروردین ۱۳۸۵ بازار فلزات شاهد افزایش تقاضا برای فلزاتی نظیر مس، نقره و فولاد بود که در پی آن قیمت‌ها نیز افزایش پیدا کرد. به نظر می‌رسد علت افزایش قیمت فلزات، بالا رفتن قیمت انرژی است زیرا تولید فلزات حجم مصرف انرژی بالایی داشته و در نتیجه از قیمت تمام‌شده بالایی نیز برخوردارند. بدیهی است که افزایش قیمت این فلزات موجب افزایش نسبی سایر فلزات خواهد شد که وظیفه حفظ ارزش را دارند. ذخیره‌سازی طلا و نیز محدود کردن صادرات فلزات از سوی چین، روند افزایش قیمت فلزات و تأثیر آن بر بازار جهانی، همچنین افزایش قیمت در بازار جهانی طلا را تشدید کرد. آیا افزایش یک تا ۱/۵ درصدی قیمت جهانی طلا را می‌توان از عوامل تأثیرگذار بر قیمت بازار سکه در ایران و رشد و فرونی (۱۸ تا ۳۲ درصدی) آن طی چند روز دانست؟

شاهد این ادعا در داخل کشور، افزایش قیمت فلزات به دلیل افزایش تقاضای داخلی بوده که با کاهش نرخ سود بانکی، انگیزه سرمایه‌گذاری و رغبت برای دریافت تسهیلات بیشتر شده است. این امر نیز به سهم خود موجب سرمایه‌گذاری بیشتر در تولید به ویژه در بخش مسکن شده و رونق بازار فلزات را به ارمغان آورد که محدود شدن عرضه در بازار و افزایش قیمت داخلی و جهانی را به دنبال داشته است.

ج- افزایش قیمت جهانی نفت

افزایش قیمت جهانی نفت را نیز می‌توان عامل تأثیرگذار دیگری در افزایش قیمت جهانی طلا دانست زیرا تنش‌های موجود در منطقه خاورمیانه به ویژه عراق که تأثیر مستقیمی بر افزایش قیمت جهانی نفت و به دنبال آن سطح عمومی قیمت‌ها در کشورهای مختلف جهان داشته است خود عامل

۷ بررسی عوامل مؤثر بر نوسانات قیمت در بازار طلای ایران ...

مهمی در این زمینه محسوب می‌شود. در حال حاضر بورس‌بازی در بازار نفت و فلزات همان‌طور که به آن اشاره شد موجب افزایش تقاضا شده که به دلیل محدودیت عرضه در کوتاه مدت به تشدید قیمت در این بازارها منتهی شده است و در پی آن قیمت جهانی طلا را نیز بالا برده که این افزایش (در بازار جهانی طلا) به دنبال نگرانی از افزایش تورم و کاهش ارزش پول داخلی کشورهای جهان، امری کاملاً طبیعی خواهد بود.

د- تهدیدات آمریکا و کاهش نرخ برابری دلار در برابر ارزهای مهم

از عوامل مهم و مؤثر دیگر در افزایش قیمت جهانی طلا می‌توان تهدیدات آمریکا و کاهش نرخ برابری دلار در برابر ارزهای مهم جهان را نام برد. این مورد به دیدگاه جهانی، نظیر تولیدکنندگان نفت آپک که نمی‌دانند با دلارهای هنگفتی که بابت افزایش کسری حساب جاری آمریکا نصیب آنها شده چه کار کنند مربوط می‌شود. البته آنها ساده‌ترین راه که همان تبدیل دلارهای خود به یک پشتوانه مالی مستحکم و با ارزش افزوده مانند طلا است انتخاب کرده‌اند زیرا طلا نسبت به سایر داراییهای موجود نظیر سهام، اوراق قرضه و سایر ابزارهای مالی از ریسک پایین‌تری برخوردار است. در حال حاضر بیشتر مردم جهان تمایلی به سرمایه‌گذاری در داراییهای پر ریسک را ندارند زیرا که در این روزها جهان دچار تحولات و نابسامانی اقتصادی شدیدی شده که هر لحظه وقوع یک بحران وخیم را ممکن می‌کند. این بحران می‌تواند ارزش داراییها را به شدت دچار نوسان کند و این کاهش (نرخ برابری دلار) خود دلیلی منطقی برای افزایش تقاضا و در پی آن افزایش قیمت جهانی طلاست.

شایان ذکر است دلار از سال ۲۰۰۱ تاکنون ۴۰ درصد ارزش خود را در برابر طلا از دست داده است. این امر موجب تمایل شدید بعضی کشورها به سرمایه‌های مالی نظیر طلا و افزایش تقاضا برای آن شده است زیرا دارایی آنها به ویژه کشورهایی که بیشترین درآمد خود را از طریق نفت به دست می‌آورند با کاهش ارزش دلار به خطر می‌افتد.

۲-۲. عوامل داخلی

در روزهای پایانی سال ۱۳۸۴ و نخستین ماه سال ۱۳۸۵، اقتصاد ایران در موارد متعددی دچار تحولاتی شد که تأثیر آنها نظر بسیاری از کارشناسان اقتصادی را به خود جلب کرد. در این حیطه موضوع نوسانات قیمتی موجود در بازار طلا و سکه متأثر از عواملی چون رشد نقدینگی، تعدیل و کاهش نرخ سود بانکی، رکود بازارهای مالی و تشدید نگرانیها در مورد مسائل هسته‌ای ایران و سایر عوامل در این بخش مورد تجزیه و تحلیل قرار خواهد گرفت.

الف- رشد نقدینگی

یکی از مهم‌ترین دلایل تورم، رشد نقدینگی در کشور است. این روند (رشد) در ماههای پایانی سال ۱۳۸۴ و ابتدای سال ۱۳۸۵ به دلیل سرعت گردش پول و شبه پول، همچنین تزریق نقدینگی مورد نیاز دستگاههای اجرایی شدت می‌یابد که به دلیل اهمیت موضوع به گونه‌ای گسترده‌تر به آن می‌پردازیم.

یکی از مهم‌ترین عوامل تسریع در رشد نقدینگی در ماههای پایانی سال ۱۳۸۴، مجوز استفاده از حساب ذخیره ارزی برای پرداختهای دولت بوده است که به رغم تأکید قانون بر استفاده از این وجوه در طرحهای تملک داراییهای سرمایه‌ای و تقویت سرمایه‌گذاری بخش خصوصی متأسفانه به روشهای مختلف در بخش اعتبارات هزینه‌ای به کار گرفته شد. این وجوه نسبت به طرحهای عمرانی با سرعت بیشتری وارد بازار شده که البته آثار شدیدتری بر رشد نقدینگی گذاشت.

از سوی دیگر الزامات قانونی و اصولی بودجه‌بندی کشور مبنی بر وصول تمامی اعتبارات تخصیص یافته تا پایان سال ۱۳۸۴ نیز خود دلیلی برای افزایش نقدینگی بوده که به همراه افزایش تقاضا برای سکه و مصنوعات طلا به منظور هدیه در ماههای پایانی سال مذکور، بخشی از نقدینگی موجود را به سمت بازار طلا سوق داد.

کاهش نرخ رشد نقدینگی نیازمند اجرای سیاستهای پرداخت بدهی دولت به نظام بانکی و عدم استقرار از بانک مرکزی به صورت آشکار یا پنهان (استفاده بیش از حد از حساب ذخیره ارزی و عدم امکان فروش ارز مربوط به بازار) است که در لایحه بودجه سال ۱۳۸۵ نیز مورد توجه قرار گرفته و برای نخستین بار مبلغ ۴۴۷۵ میلیارد ریال به امر بازپرداخت بدهی دولت به بانکهای تجاری و تخصصی و حدود ۱۰ هزار میلیارد ریال بدهی دولت به بانک مرکزی اختصاص یافته است. به این ترتیب با توجه به روند موجود و جهت‌گیریهای اتخاذ شده، رشد نقدینگی در سال ۱۳۸۴ معادل ۳۰ درصد^۱ بوده است که بر اساس پیش‌بینی‌های انجام شده می‌توان گفت این رقم در سال ۱۳۸۵ با اندکی کاهش به ۲۹ درصد برسد. به نظر می‌رسد تأثیر روانی این موضوع (کاهش یک درصدی در نرخ رشد نقدینگی در سال مذکور) بر عرضه و تقاضای بازار طلا غیر ملموس است و بازار عرضه و تقاضا تحت تأثیر این کاهش رشد نقدینگی قرار نگیرد، زیرا حجم نقدینگی سرگردان به قدری است که آثار این کاهش را خنثی خواهد کرد. به نظر می‌رسد که هدایت نقدینگی ذکر شده و سرمایه‌های خارج شده از بازارهایی نظیر بازار موبایل، مسکن و بورس مهم‌ترین عامل در افزایش قیمت سکه و روی آوردن عموم جامعه به این بازار به دلیل پایین بودن ریسک در این بخش اقتصادی باشد.

۱. ماهنامه اقتصادی و مالی بین‌المللی اقتصاد ایران، سال هشتم، شماره ۸۶، فروردین ۱۳۸۵.

ب- تعدیل و کاهش نرخ سود بانکی

در پی مصوبه شورای پول و اعتبار، تعدیل و کاهش نرخ سود بانکی به عنوان سیاست تقویت تولید و اشتغال می تواند موجب کاهش سپرده گذاری در بانکها شود، بنابراین سود یا زیان حاصل از این اقدام در بخشهای مختلف اقتصادی نصیب جامعه خواهد شد که آثار آن در بلندمدت مشخص می شود. به نظر می رسد در سیاستهای اقتصادی دولت تلاش شده تا با کاهش نرخ سود بانکی، تورم کاهش یابد، در حالی که از دیدگاه اقتصادی تورم خود پدید آورنده افزایش نرخ بهره اسمی است. همچنین شاخص و معیار مناسب تر سنجش نرخ بهره واقعی، قیمت پول در بازار غیرمتمشکل یا بازار غیررسمی است که در حال حاضر بین ۴۰ تا ۶۰ درصد در حال نوسان است و هنگامی که دولت نظام بانکی را مکلف به کاهش نرخ بهره می کند، شکاف موجود میان نرخ اسمی و واقعی افزایش می یابد و این شکاف، رانتی را برای وام گیرندگان ایجاد می کند و افزایش آن موجب فساد و اتلاف منابع می شود که براساس نتایج به دست آمده آثار نامطلوبی در نتیجه این روند به دست می آید.

در صورت عدم سپرده گذاری، نقدینگی در دست افراد یا به عبارتی دیگر نقدینگی سرگردان نزد مردم افزایش یافته و می تواند جذب بازارهای زود بازده نظیر سکه، ارز، موبایل، زمین و نظایر آن شود که آثار آن افزایش قیمت در این بازارها خواهد بود، اما آثار مثبت احتمالی این سیاست در مورد نجات بازار مسکن از رکود تورمی حاصل شده به ویژه در سال ۱۳۸۴ را نباید فراموش کرد. از آنجایی که بخش مسکن نه مانند بورس قابلیت تبدیل آنی به نقدینگی را داراست و نه مانند بخش صنعت، سرمایه گذاری بلندمدت محسوب می شود که قابلیت تبدیل سریع به نقدینگی را داشته باشد بنابراین سرمایه گذاری در بخش مسکن، با اعمال این سیاست می تواند در وضعی میانه واقع شده و رکود موجود را تا حدودی کاهش دهد.

همچنین این سیاست راهی برای ترمیم و بهبود وضع اشتغال و کاهش نرخ بیکاری بوده و با توجه به این موضوع پیش بینی می شود نرخ بیکاری ۱۲/۱ درصد در سال ۱۳۸۴ به ۱۱/۸ درصد در سال ۱۳۸۵ برسد که این امر با تزریق منابع مالی بانکها به بخشهای صنعت، کشاورزی و مانند آنها موجب رشد اشتغال خواهد شد.

ج- تشدید نگرانیها در مورد مسائل هسته ای ایران

نگرانی در مورد تشدید اختلاف در پرونده هسته ای ایران با غرب در آستانه اجلاس سران کشورهای غربی و اروپایی موسوم به اجلاس ۱+۵ در روسیه که نتایجی چون کاهش ارزش پول ملی (داخلی) و افزایش تورم را به دنبال خواهد داشت باعث هجوم سرمایه داران خرد و کلان به سوی بازار سکه و طلا شده که این امر منجر به افزایش بی سابقه قیمت طلا و سکه در دوره مورد بحث شده است.

د- سایر عوامل

علاوه بر عوامل یاد شده می‌توان به مواردی نظیر انتظار افزایش قیمت در پی روند صعودی قیمت‌ها در این بازار، عدم کنترل عرضه و محدودیت آن، افزایش قیمت از طریق بانک کارگشایی، فشار تقاضا، نوسانات قیمت طلای وارداتی، اخذ عوارض چهار درصدی برای واردات هر کیلو شمش طلا، اختلاف شدید بین قیمت تمام شده و قیمت بازاری سکه و طلا و رکود سایر بازارها اشاره کرد.

۳. بررسی میزان تأثیرگذاری عوامل مؤثر (داخلی و خارجی) در افزایش قیمت طلا و سکه در کشور

در این قسمت میزان تأثیرگذاری عوامل خارجی و داخلی مورد تحلیل قرار می‌گیرد. در جدول شماره (۱) قیمت‌های داخلی و جهانی طلا و سکه (در بازار داخلی) طی دوره مورد بررسی با یکدیگر مقایسه شده است. قیمت سکه بهار آزادی، طرح قدیم، نیم سکه و ربع سکه به طور میانگین با نرخ رشد ۵، ۵، ۴ و ۳ درصد روبرو بوده‌اند. بیشترین افزایش قیمت سکه بهار آزادی طرح قدیم و جدید، نیم و ربع سکه مربوط به هفته منتهی به ۲۸ فروردین ۱۳۸۵ بوده است.^۱

جدول شماره ۱ مقایسه قیمت‌های داخلی و جهانی طلا و سکه طی پنج ماهه پایانی

سال ۱۳۸۴ و فروردین ۱۳۸۵ (ریال)

سکه بهار آزادی	سکه طرح قدیم	نیم سکه	ربع سکه	یک گرم طلا	ارزش یک دلار در بازار داخلی
دوره مورد بررسی	قیمت	نرخ رشد (درصد)	قیمت	نرخ رشد (درصد)	نرخ رشد (درصد)
۳۰ آبان ۱۳۸۴	۱۰۵۵۰۰۰	-	۵۳۵۰۰۰	-	۳۰۵۰۰۰
۳۰ آذر ۱۳۸۴	۱۱۴۰۰۰۰	۸	۵۷۰۰۰۰	۶	۳۲۰۰۰۰
۲۸ دی ۱۳۸۴	۱۲۴۷۰۰۰	۹	۶۲۳۰۰۰	۷	۳۲۳۰۰۰
۳۰ بهمن ۱۳۸۴	۱۳۱۰۰۰۰	۵	۶۵۰۰۰۰	۹	۳۳۰۰۰۰
۱۰ اسفند ۱۳۸۴	۱۳۵۵۰۰۰	۳	۶۷۰۰۰۰	۵	۳۴۰۰۰۰
۲۱ فروردین ۱۳۸۵	۱۴۱۳۰۰۰	۴	۷۱۵۰۰۰	۱	۳۷۵۰۰۰
۲۸ فروردین ۱۳۸۵	۱۶۰۰۰۰۰	۱۳	۸۱۰۰۰۰	۱۱	۴۱۵۰۰۰
۳ اردیبهشت ۱۳۸۵	۱۵۹۰۰۰۰	-۱	۷۴۰۰۰۰	۰	۴۹۰۰۰۰
میانگین کل دوره	۱۳۳۸۷۵۰	۵	۶۶۴۱۲۵	۵	۳۴۹۷۵۰

مآخذ: (۱) روزنامه دنیای اقتصادی مربوط به دوره مورد بررسی، صفحه بانک و بیمه، جدول نرخ خرید و فروش ارز در شبکه بانکی

کشور (در برابر ریال)

(۲) محاسبات تحقیق

۱. قابل توجه است که قیمت سکه طرح قدیم در ۱۳۸۵/۱/۲۹ با رشد ۱۸ درصدی نسبت به روز قبل مواجه بوده است.

بررسی عوامل مؤثر بر نوسانات قیمت در بازار طلای ایران ... ۱۱

در هفته منتهی به ۲۸ فروردین ۱۳۸۵ قیمت داخلی و جهانی یک گرم طلای ۱۸ عیار فقط با نرخ رشد ۲ درصد نسبت به هفته گذشته روبرو بوده است. در حالی که بالاترین نرخ رشد یک گرم طلای ۱۸ عیار در بازار داخلی و جهانی مربوط به دی ۱۳۸۴ نسبت به ماه پیش از آن است.

طبقه داده‌های جدول شماره (۱) مشاهده می‌شود که قیمت یک گرم طلای ۱۸ عیار در بازار داخلی و جهانی در دوره مورد بررسی به‌طور میانگین با ۴ درصد رشد مواجه بوده است، در حالی که قیمت سکه با نرخ رشد میانگین ۵ درصد روند صعودی را دنبال کرده است.

براساس نتایج به دست آمده از جدول شماره (۱) می‌توان اذعان کرد که روند افزایشی قیمت‌های طلا و سکه در مدت مورد بررسی همواره با افزایش قیمت جهانی طلا و موازی با افزایش قیمت طلا در بازار داخلی به علت ویژگی نقدینگی سریع و ریسک پایین، بیشترین تمایل عمومی را در این زمینه ایجاد کرده است. این موضوع، با توجه به جدول شماره (۲) با تبدیل قیمت سکه به قیمت جهانی طلا و تفاوت تقریباً قابل توجهی در مقایسه قیمت‌های داخلی و جهانی، کاملاً آشکار است. با توجه به شکاف یک درصدی ناشی از میانگین رشد قیمت جهانی طلا و میانگین رشد قیمت‌های داخلی در جدول شماره (۱)، می‌توان تأثیر عوامل داخلی را مشاهده کرد.

همچنین بررسی جدول شماره (۱) نشان می‌دهد که رابطه منطقی بین قیمت یک گرم طلا و مسکوک رایج در کشور وجود ندارد زیرا که حتی در شرایطی که بازار خارجی و داخلی طلا شاهد کاهش قیمت بوده، قیمت سکه همچنان رو به افزایش بوده است. این موضوع، همواره تقاضا برای بورس بازی سکه در بازار داخلی را نشان می‌دهد که در مباحث پیشین دلایل آن ذکر شد.

جدول شماره ۲. قیمت سکه به قیمت جهانی طلا در بازار داخلی طی پنج ماهه پایانی ۱۳۸۴ و فروردین ۱۳۸۵

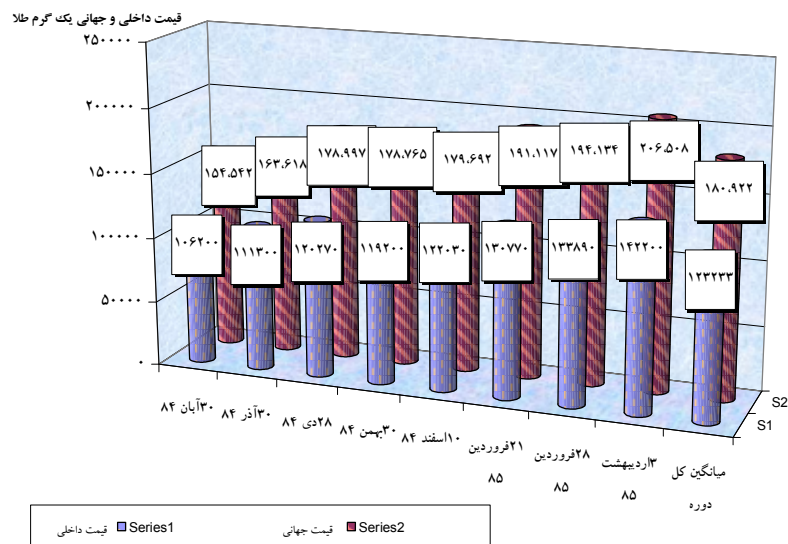
دوره مورد بررسی	قیمت جهانی یک گرم طلا (ریال)	وزن یک سکه در بازار داخلی (گرم)	قیمت سکه طرح قدیم		ارزش یک دلار در بازار داخلی (ریال)
			قیمت جهانی طلا (ریال)	نرخ رشد (درصد)	
۳۰ آبان ۱۳۸۴	۱۵۴۵۴۲	۸/۱۳۵	۱۲۵۷۱۹۹	-	۹۰۸۰
۳۰ آذر ۱۳۸۴	۱۶۳۶۱۸	۸/۱۳۵	۱۳۳۱۰۳۲	۶	۹۱۰۰
۲۸ دی ۱۳۸۴	۱۷۸۹۹۷	۸/۱۳۵	۱۴۵۶۱۴۱	۹	۹۱۰۰
۳۰ بهمن ۱۳۸۴	۱۷۸۷۶۵	۸/۱۳۵	۱۴۵۴۲۵۳	-	۹۱۳۰
۱۰ اسفند ۱۳۸۴	۱۷۹۶۹۲	۸/۱۳۵	۱۴۶۱۷۹۴	۱	۹۱۴۰
۲۱ فروردین ۱۳۸۵	۱۹۱۱۱۷	۸/۱۳۵	۱۵۵۴۷۳۷	۶	۹۱۴۰
۲۸ فروردین ۱۳۸۵	۱۹۴۱۳۴	۸/۱۳۵	۱۵۷۹۲۸۰	۲	۹۱۴۰
۳ اردیبهشت ۱۳۸۵	۲۰۶۵۰۸	۸/۱۳۵	۱۶۷۹۹۴۳	۶	۹۱۷۰
میانگین کل دوره	۱۸۰۹۲۲	۸/۱۳۵	۱۴۷۱۷۹۷	۴	۹۱۲۵

مآخذ: (۱) روزنامه دنیای اقتصادی مربوط به دوره مورد بررسی، صفحه بانک و بیمه، جدول نرخ خرید و فروش ارز در شبکه بانکی کشور (در برابر ریال)

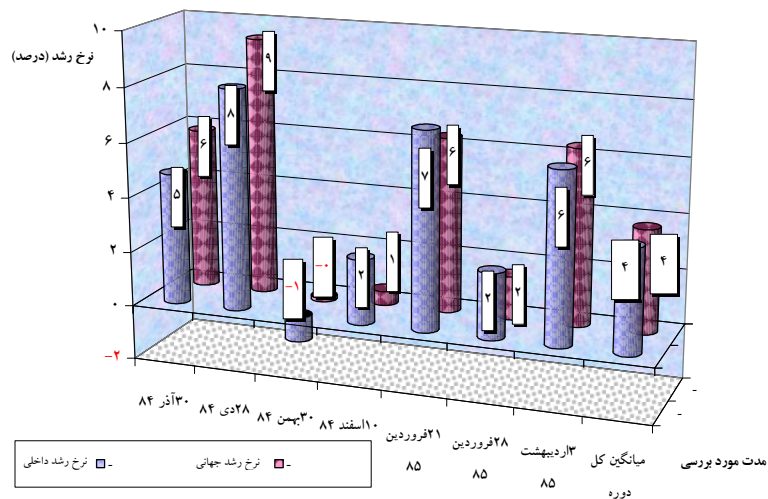
(۲) کتابچه راهنمای برابری ارزها و فلزات گرانبها، مرکز اطلاعات فنی ایران، مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۲۱

(۳) محاسبات تحقیق

نمودار ۱ مقایسه قیمت‌های داخلی و جهانی یک گرم طلای ۱۸ عیار طی پنج ماهه پایانی ۱۳۸۴ و فروردین ۱۳۸۵

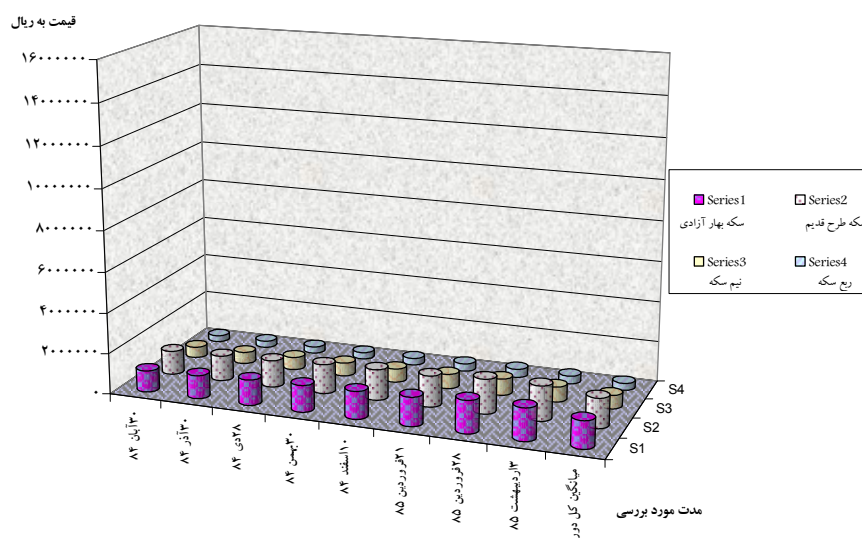

نمودار ۲. مقایسه نرخ رشد قیمت‌های داخلی و جهانی یک گرم طلای ۱۸ عیار طی پنج ماهه پایانی ۱۳۸۴ و فروردین ۱۳۸۵

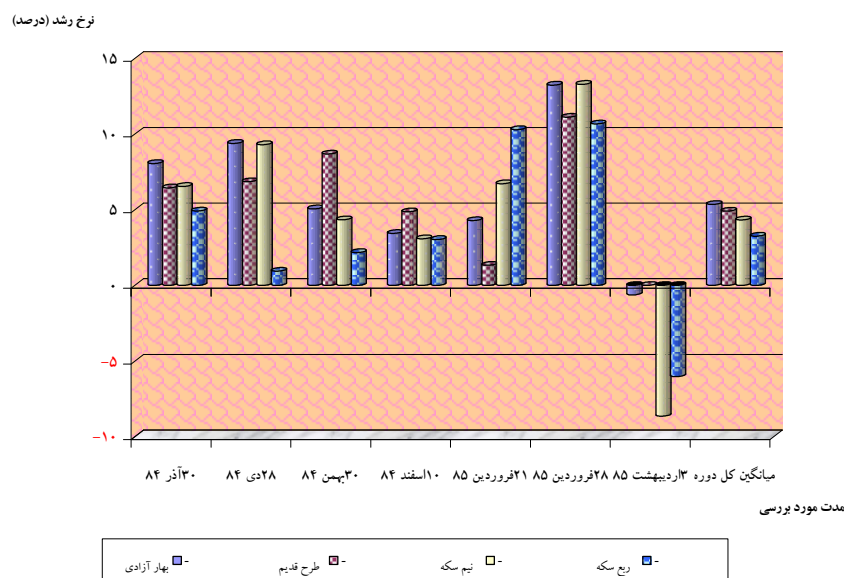

۱۳. بررسی عوامل مؤثر بر نوسانات قیمت در بازار طلای ایران ...

نمودار ۳. مقایسه نوسانات قیمتی سکه بهار آزادی، طرح قدیم، نیم سکه در بازار داخلی طی پنج ماهه پایانی ۱۳۸۴ و فروردین ۱۳۸۵

نمودار ۴. مقایسه نرخ رشد قیمت سکه در مقیاسهای بهار آزادی، طرح قدیم، نیم سکه و ربع سکه طی پنج ماهه پایانی ۱۳۸۴ و فروردین ۱۳۸۵

۴. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

بدون تردید سکه در ایران یکی از سرمایه‌گذاریهای مهم و مطمئن به شمار می‌آید و با توجه به اینکه تمامی افراد جامعه به تناسب سطح مالی خود می‌توانند وارد بازار سکه شوند باید گفت که این بازار به شدت آسیب‌پذیر است و به سرعت در برابر تحولات داخلی و بین‌المللی واکنش نشان می‌دهد.

در حال حاضر در اقتصاد ایران رشد نقدینگی همزمان با رکود سایر بازارها باعث فشار به اقشار با درآمد پایین یا ثابت، رواج سفته‌بازی و ایجاد نوساناتی در بازار طلا شده است، به‌طوری که روند صعودی قیمت طلا انتظار افزایش قیمت را به‌وجود آورده و تقاضا را برای این کالا بالا برده است. سرگردانی بیش از صدها هزار میلیارد ریال نقدینگی سرگردان و عدم هدایت آن از طریق سیاستهای پولی و مالی به سمت بازارهای جذاب و زودبازده مهم‌ترین عامل این نوسانات در بازار طلا است. همچنین فشار تقاضا با افزایش قیمت نفت و بالا رفتن درآمدهای نفتی دولت و حساب ذخیره ارزی و استفاده از آن برای هزینه‌های جاری و گاه عمرانی، نقدینگی سرگردان را تشدید کرده و در نتیجه تقاضا برای بورس‌بازی را بالا خواهد برد، به گونه‌ای که این افراد در هر لحظه در انتظار مکانی امن برای سرمایه‌گذاری خواهند بود. در این زمینه مهار رشد تشدید شده نقدینگی از طریق سیاستهای پولی و مالی انقباضی می‌تواند به‌عنوان بهترین راه در این مسیر باشد، در حالی که هم اکنون در کشور هر دو ابزار پولی و مالی در مسیر معکوس حرکت می‌کنند.

به نظر می‌رسد از طریق عواملی چون کاهش فاصله ایجاد شده بین نرخ تورم و نقدینگی، تزریق سکه و طلا به بازار، نظارت دقیق بانک مرکزی در بازار این محصول از طریق سهمیه‌بندی طلا و توزیع آن بین عرضه‌کنندگان در بازار، بازنگری در برنامه‌ها، سیاستها و ابزارهای اقتصادی، کنترل و نظارت در سایر بازارها، ایجاد یک اختلاف منطقی و واقعی در قیمت تمام شده و قیمت بازاری سکه و طلا و نظایر آن تا حدودی بتوان نوسانات قیمتی در بازار داخلی و نوسانات حاصل از عوامل خارجی را کنترل کرد.

منابع

الف) فارسی

- روزنامه دنیای اقتصادی مربوط به دوره مورد بررسی، شماره‌های ۹۳۹-۹۳۰، صفحه بانک و بیمه، جدول نرخ خرید و فروش ارز در شبکه بانکی کشور (در برابر ریال).
- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، لایحه بودجه سال ۱۳۸۵.
- گروه چشم انداز اقتصادی، "برق طلا"، ماهنامه اقتصادی و مالی بین‌المللی اقتصاد ایران، سال هشتم، شماره ۸۶، فروردین سال ۱۳۸۵.
- مرکز اطلاعات فنی ایران (۱۳۸۴)، کتابچه راهنمای برابری ارزها و فلزات گرانبها، ۲۱ اسفند.

ب) سایت

www.economist.com